

Zavod KOLEKTIV 99

Trubarjeva 22

1000 Ljubljana

info@kolektiv99.si

Ljubljana, 8. 11. 2024

Tržni inšpektorat Republike Slovenije

Dunajska cesta 160

1000 Ljubljana

gp.tirs@gov.si

Zadeva: Množična kršitev 15. člena ZVPot-1 s strani trgovcev glede označevanja znižanih cen izdelkov na spletnih straneh

Spoštovani,

kot potrošniška organizacija skrbimo za varstvo pravic in interesov potrošnikov. Eden izmed načinov, na katerega varujemo pravice potrošnikov, je skrb za pravilno in dosledno spoštovanje potrošniške zakonodaje s strani gospodarskih subjektov.

Namen tega dopisa vas je seznaniti s kršitvami Zakona o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 130/22 – ZVPot-1) glede označevanja in oglaševanja znižanih cen izdelkov, ki smo jih zaznali ob opravljeni analizi spletnih strani trgovcev. Pozivamo vas, da z uporabo dodeljenih pristojnosti zagotovite dosledno spoštovanje določb potrošniške zakonodaje s strani gospodarskih subjektov.

V zadnjih dneh smo v Zavodu KOLEKTIV 99 opravili analizo spletnih strani trgovcev, ki slovenskim potrošnikom prodajajo raznovrstne izdelke. Ugotovili smo, da:

- trgovci ob znižanju cene ne navedejo tudi najnižje cene v zadnjih 30 dneh pred znižanjem oziroma ne navedejo ali je prejšnja cena tudi najnižja cena v zadnjih 30 dneh pred znižanjem, in da
- trgovci ob znižanju cene kljub navedbi najnižje cene v zadnjih 30 dneh kot novo znižano ceno navedejo ceno, ki je dejansko višja ali enaka najnižji ceni v zadnjih 30 dneh.

Obe praksi trgovcev sta nezakoniti in uporabljeni z namenom zavesti potrošnika pri njegovi odločitvi glede nakupa izdelka.

1. Trgovci ob znižanju cene posameznega izdelka ne navedejo tudi najnižje cene v zadnjih 30 dneh pred znižanjem oziroma ne navedejo ali je prejšnja cena tudi najnižja cena v zadnjih 30 dneh pred znižanjem

ZVPot-1 v 15. členu od trgovcev zahteva, da:

(1) Pri znižanju cene blaga podjetje označi prejšnjo ceno in znižano ceno.

(2) Za prejšnjo ceno se šteje najnižja cena, ki jo je podjetje uporabljalo v zadnjih 30 dneh pred uporabo znižane cene.

Glede na navedeni določili je jasno, da je trgovec dolžan ob znižanju cene blaga navesti novo znižano ceno in staro prejšnjo ceno, pri čemer se za slednjo šteje »najnižja cena, ki jo je podjetje uporabljalo v zadnjih 30 dneh pred uporabo znižane cene«. Namen te zakonske določbe je potrošnikom omogočiti

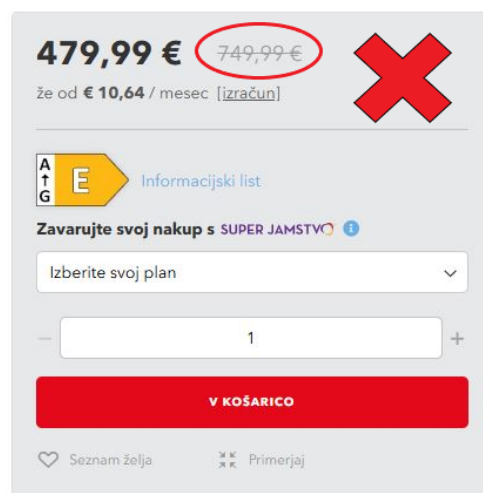
presojo, ali je trgovec dejansko znižal ceno izdelku in se na ta način prepričati o smotrnosti nakupa izdelka.

Zato ni dovolj, da trgovci ob znižanju cene izdelka navedejo znižano ceno in prejšnjo ceno (ki jo običajno prečrtajo), ne da bi bodisi hkrati jasno navedli, da je prejšnja cena enaka najnižji ceni v zadnjih 30 dneh pred znižanjem bodisi ob prejšnji ceni navedli še najnižjo ceno za izdelek v zadnjih 30 dneh, če sta ti dve različni. Le v tem primeru se namreč lahko potrošnik prepriča, da trgovec pred znižanjem ni dvignil cene zgolj zato, da prikaže njeno lažno znižanje.

Če trgovec ob znižanju cene ne navede najnižje cene v zadnjih 30 dneh pred znižanjem ali jasno ponazori, da je prejšnja cena enaka najnižji ceni v zadnjih 30 dneh pred znižanjem, je potrošniku onemogočeno presoditi, ali je trgovec ceno izdelku resnično znižal ali pa je prejšnjo ceno tik pred znižanjem umetno zvišal samo zato, da jo je nato s »popustom« znižal in prikazal kot ugodno.

Trgovec lahko namreč pred znižanjem poljubno zviša ceno (t.i. prejšnja cena) in jo nato s »popustom« zniža na ceno (t.i. znižana cena) ki je enaka ali celo višja od najnižje cene, ki je bila v uporabi za izdelek v zadnjih 30 dneh pred znižanjem. **S tem pa je potrošnik zaveden v nakup, ki ga sicer ne bi opravil, saj ta glede na ponujen »popust« oceni nakup kot ugoden. V resnici pa potrošnik v tem primeru plača višjo ali enako ceno, kot je bila v uporabi za izdelek v obdobju 30 dni pred »znižanjem«.**

V ponazoritev prilagamo spodnji zajem zaslona spletne strani enega izmed trgovcev:

Prikazani primer označevanja znižane cene je za potrošnika zavajajoč, saj ne vsebuje navedbe najnižje cene, ki je bila v uporabi za izdelek v zadnjih 30 dneh oziroma ne vsebuje jasne ponazoritve, da je prejšnja cena enaka najnižji ceni, ki je bila v uporabi za izdelek v zadnjih 30 dneh pred znižanjem. Potrošnik zato ne more sprejeti informirane odločitve o nakupu, saj se ne more prepričati o tem, ali je trgovec pred znižanjem umetno zvišal ceno izdelku ali ne.

1. in 2. odstavek 15. člena ZVPot-1 sta po svoji vsebini enaka 1. in 2. odstavku 6a člena Direktive 98/6/ES Evropskega parlamenta in Sveta o varstvu potrošnikov pri označevanju cen potrošnikom ponujenih proizvodov. Glede 6a člena Direktive 98/6/ES je Evropska komisija izdala Smernice glede razlage in uporabe člena 6a Direktive 98/6/ES.

V razdelku 1.1. Smernic je Evropska komisija izpostavila pomen »objave znižane cene« in kot primer objave znižane cene navedla:

- »z navedbo nove (nižje) cene skupaj z navedbo prej uporabljene (višje) cene. Prejšnja cena je lahko predstavljena v prečrtani obliki. Npr. 'zdaj 50 EUR, prej 100' ali '50 EUR / ~~100 EUR~~'«

Tudi iz tega pojasnila Evropske komisije enako izhaja, da se kot »objava znižane cene« šteje tudi navedba znižane cene in prečrtana prejšnja cena. To pa pomeni, da mora biti nujno ob tem navedena najnižja cena, ki je bila uporabljena v zadnjih 30 dneh oziroma navedba, da je prejšnja cena enaka najnižji ceni v zadnjih 30 dneh.

V uvodu Smernic pa je Evropska komisija poudarila tudi sam namen 6a člena, in sicer je zapisala:

»Novi člen 6a direktive o označevanju cen obravnava vprašanje preglednosti znižanih cen z uvedbo posebnih pravil za zagotovitev, da so prave. Namen člena 6a je preprečiti, da bi trgovci umetno zviševali referenčno ceno in/ali zavajali potrošnike o količini popusta. Navedeni člen povečuje preglednost in zagotavlja, da potrošniki ob objavi znižane cene dejansko plačajo manj za blago.«

»Nova določba o zniževanju cen organom kazenskega pregona in organom za nadzor trga tudi omogoča, da lažje nadzorujejo poštenost znižanih cen, saj določa jasna pravila o referenčni „prejšnji“ ceni, na kateri mora temeljiti razglašena znižana cena.«

Na podlagi podanih pojasnil Evropske komisije je toliko bolj jasno, da je namen 6a člena in s tem 15. člena ZVPot-1, ki v tem delu implementira Direktivo 98/6/ES, odvrniti trgovce od umetnega zviševanja cen in zavajanja potrošnikov. Hkrati pa je namen tega člena tudi inšpekcijskim organom (kot je Tržni inšpektorat RS) omogočiti lažji nadzor.

Če trgovec ob znižanju cene navede le novo znižano ceno in staro prejšnjo ceno, hkrati pa ne navede, da je prejšnja cena enaka najnižji ceni v zadnjih 30 dneh oziroma ne navede najnižje cene v zadnjih 30 dneh pred znižanjem, če je slednja drugačna od prejšnje cene, s tem zavaja potrošnike in hkrati onemogoči inšpekcijskemu organu preverbo poštenosti njegovih poslovnih praks.

Kot primer pravilnega označevanja cen blaga prilagamo spodnji zajem zaslona spletne strani enega izmed trgovcev:

Črni petek Odlična cena

Smart TV z ločljivostjo 4K Ultra HD (3840 x 2160), diagonalno zaslonu 139 cm (55"), podpora za HDR (HLG, HDR10, HDR10+), digitalni sprejemnik DVB-T/T2/T2-HD/C/S/S2. Operacijski sistem TITAN OS, Wi-Fi povezava, kodek Dolby Digital, Dolby Atmos in DTS:X. Povezljivost: 3 x HDMI 2.1 (eARC/VRR/ALLM), 2 x USB. [Celoten opis](#)

Podatkovna kartica

ČRNI PETEK

699 € Najnižja cena v zadnjih 30 dneh pred znižanjem. Dostava Mimovrste

399 € Popust 42 %

Zagotovite si brezplačno dostavo s SMART

Na zalogi v skladišču 5+ artikli

Na voljo takoj v trgovini [Več informacij](#)

7.11.2024 predvidena dostava na dom

Jamstvo mimovrste od 40 €

[V košarico](#) Na obroke že od 10,62 €

V tem primeru je potrošnik transparentno seznanjen z dejstvom, da je prejšnja cena dejansko enaka najnižji ceni, ki je bila v uporabi za izdelek v zadnjih 30 dneh pred znižanjem. Na podlagi tega lahko presodi, da je popust resničen in s tem sprejme polno informirano odločitev za nakup.

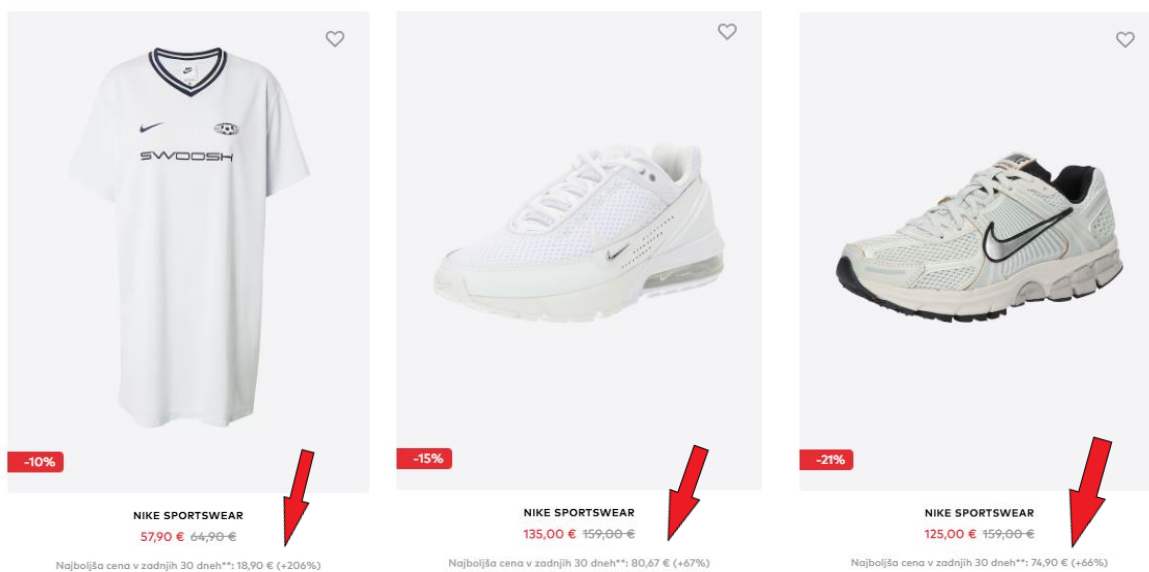
Opustitev navedbe najnižje cene v zadnjih 30 dneh pred znižanjem in opustitev navedbe, da je prejšnja cena enaka najnižji ceni v zadnjih 30 dneh pred znižanjem predstavljata **prekršek** (14. in 15. točka prvega odstavka 240. člena ZVPot-1) in **hujši prekršek** (8. točka prvega odstavka 239. člen ZVPot-1),

saj bistveno izkrivljata ali bi lahko izkrivljali ekonomsko obnašanje povprečnega potrošnika, ki ga dosežeta ali sta mu namenjeni (2. odstavek 47. člena ZVPot-1) in ker predstavljata zavajajočo opustitev (50. člen ZVPot-1).

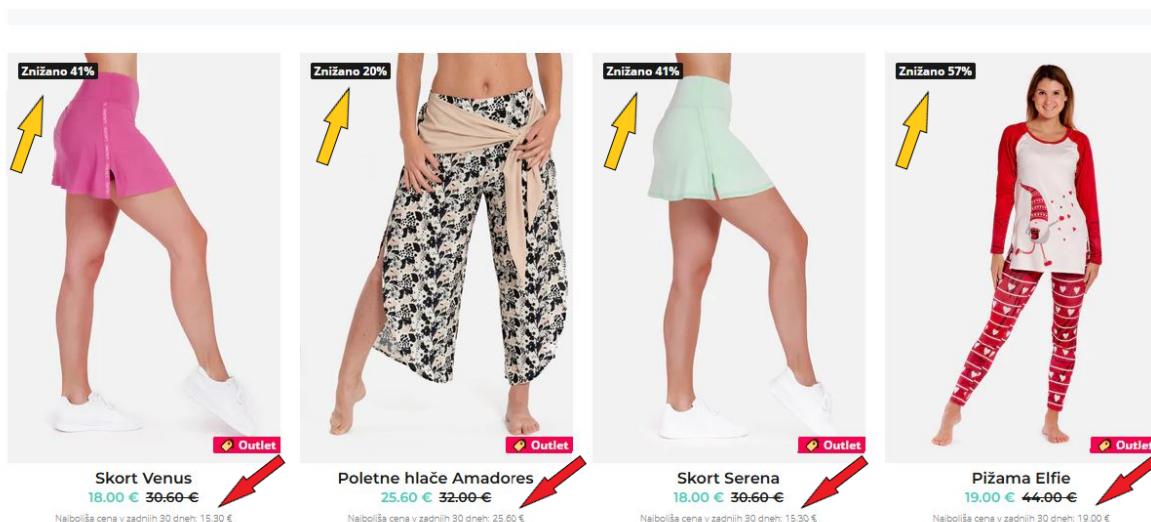
2. Trgovci ob znižanju cene kljub navedbi najnižje cene v zadnjih 30 dneh, kot novo znižano ceno navedejo ceno, ki je dejansko višja ali enaka najnižji ceni v zadnjih 30 dneh

Naša analiza je pokazala, da tudi trgovci, ki sicer pri akcijskih znižanjih navedejo najnižjo ceno izdelka v zadnjih 30 dneh pred znižanjem, zavajajo potrošnike, saj je nova »znižana« ceno dejansko višja ali najmanj enaka najnižji ceni v zadnjih 30 dneh. To pomeni, da trgovci tik pred napovedanim znižanjem ali popusti umetno zvišajo ceno izdelka (tj. prejšnja cena), ki jo nato s »popustom« znižajo na ceno (tj. znižana cena), ki je enaka ali celo višja od najnižje cene v zadnjih 30 dneh. **Na ta način zavajajo potrošnike, da je cena izdelka znižana, čeprav v resnici ni.**

V ponazoritev prilagamo spodnji zajem zaslona spletne strani dveh izmed trgovcev:

V vseh treh primerih je nova »znižana cena« dejansko veliko višja kot najnižja cena, ki je bila v uporabi za izdelek v zadnjih 30 dneh pred znižanjem. To pomeni, da je trgovec umetno zvišal ceno izdelku tik pred »znižanjem«, pri čemer potrošnik dejansko kljub oglaševanju popusta, plača višji znesek, kot bi ga plačal za izdelek pred »znižanjem«.

Čeprav trgovec sicer navede najnižjo ceno izdelka v zadnjih 30 dneh, je nova znižana cena dejansko višja od te, zato ne sme trditi, da gre za popust, akcijo, prihranek ali drugo cenovno ugodnost s podobnim učinkom. Z izpostavljanjem »popusta«, ki to ni in prikazovanjem prečrtane prejšnje cene, ki jo je pred tem zvišal zgolj za potrebe prikaza njenega navideznega znižanja, dejansko odvrne pozornost potrošnika od navedbe najnižje cene v zadnjih 30 dneh, ki je običajno navedena na dnu, v manjši velikosti in v ne izstopajočih barvah. Na ta način povprečen potrošnik zlahka spregleda resnično ceno in se odloči za nakup na podlagi zavajajočih navedb trgovca o znižanju cene, do katere pa dejansko ni prišlo.

Takšno ravnanje trgovcev je nezakonito. V skladu s 15. členom ZVPot-1 je trgovec ob znižanju cene dolžan navesti znižano ceno in prejšnjo ceno, pri čemer se kot prejšnja cena šteje najnižja cena, ki jo je podjetje uporabljalo v zadnjih 30 dneh pred uporabo znižane cene. **Pojmovno je lahko znižana cena le ceno, ki je nižja od najnižje cene v zadnjih 30 dneh.** To je potrdilo tudi Sodišče EU v zadevi *Aldi Süd* (C-330/23), ki je v postopku predhodnega odločanja glede razlage 6a člena Direktive 98/6/ES v obrazložitvi sodbe zapisalo:

»24 Razlaga člena 6a(1) Direktive 98/6, v skladu s katero bi v objavi znižanja cene zadostovalo navesti »prejšnjo ceno« v smislu odstavka 2 tega člena, ne da bi bila ta cena dejanska podlaga za izračun takega znižanja, pa bi lahko – kot so zlasti madžarska, nizozemska in norveška vlada navedle v svojih pisnih stališčih – ogrozila te cilje in zlasti cilj izboljšanja obveščanja potrošnikov, ki zahteva, da morajo biti informacije o cenah in metodah izračuna oglaševanega znižanja nedvoumne.

25 Poleg tega je treba v zvezi s posebnimi cilji, ki se uresničujejo s členom 6a Direktive 98/6, navesti, daje namen člena 6a, kot je navedeno v Smernicah iz leta 2021 in kot so navedle češka in poljska vlada ter Komisija v svojih pisnih pripombah, prepričati, da bi trgovci zavajali potrošnike tako, da bi pred oglaševanjem znižanja cene zvišali ceno, ki jo zaračunavajo, in s tem prikazovali lažna zniževanja cen.

26 Tako bi razlaga člena 6a(1) Direktive 98/6, v skladu s katero bi v oglaševanju znižanja cene zadostovalo navesti „prejšnjo ceno“ v smislu odstavka 2 tega člena zgolj v informativne namene, ne da bi bilo tako znižanje dejansko določeno na podlagi te cene, trgovcem omogočila, da z neupoštevanjem tega posebnega cilja zavajajo potrošnike z oglaševanji znižanja cen, ki ne bi bile resnične, kar je v nasprotju s samim ciljem tega člena 6a.

27 Iz tega sledi, da je treba za spoštovanje posebnega cilja člena 6a Direktive 98/6 in ciljev, ki se na splošno uresničujejo s to direktivo, člen 6a(1) in (2) te direktive razlagati tako, da je treba v oglasu, kise nanaša na znižanje prodajne cene proizvoda, to znižanje določiti glede na „prejšnjo ceno“ tega proizvoda v smislu odstavka 2 tega člena. Iz tega izhaja, da prodajna cena izdelka, ki je v oglasu predstavljena kot znižana cena, v resnici ne more biti ista kot ta „prejšnja cena“ ali biti celo višja od nje.«

Sodišče je nato v sodbi odločilo:

»Člen 6a(1) in (2) Direktive 98/6/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 1998 o varstvu potrošnikov pri označevanju cen potrošnikom ponujenih proizvodov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 4, str. 32), kot je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2019/2161 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2019, je treba razlagati tako, da zahteva, da je treba znižanje cene proizvoda, ki ga trgovec oglašuje bodisi v odstotkih bodisi v obliki oglasne navedbe, s katero se želi poudariti ugodnost oglaševane cene, določiti na podlagi „prejšnje cene“ v smislu odstavka 2 tega člena.«

Odločitev Sodišča EU so slovenska sodišča in upravni organi (med njimi tudi Tržni inšpektorat RS) dolžni upoštevati pri uporabi določb Zakona o varstvu potrošnikov na podlagi načela lojalne razlage, saj zakon prenaša Direktivo 98/6/ES.

Takšno ravnanje trgovcev ob označevanju znižanih cen je nezakonito in v razmerju do potrošnikov predstavlja **nepošteno poslovno prakso** (47. člen ZVPot-1) ter predstavlja **hujši prekršek** (8. točka prvega odstavka 239. člena ZVPot-1).

V skladu s pojasnjenim in na podlagi priloženega gradiva vas pozivamo, da v okviru vaših pristojnosti zagotovite upoštevanje in pravilno izvajanje 15. člena ZVPot-1 glede označevanja znižanih cen.

Z vljudnimi pozdravi,

Sašo Stojanovič Lenčič,
direktor Zavoda KOLEKTIV 99

